Glósur úr laganámi við Háskóla Íslands, 1 af 4

Bjarni Benediktsson – Háskóli Íslands – Laganám – Glósur – Stjórnarfar

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

bjarnibenediktsson.is

Einkaskjalasafn nr. 360
Uppvaxtar- og námsár
Askja 1-3, Örk 4

©Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

1. Ansar 201

A. Löggjafarvald.

1. Arfgengi meðlima.

I. England.

'Í ensku e.d. (The House of Lords) eiga sæti:'

1. Arfgengir aðalsmenn (peers) of the United Kingdom.

2. Arfgengir aðalsmenn (peers) sem sæki sem arfgengir Lords of Parliament

a. 16 fulltrúar skoskra aðalsmanna kosnir fyrir hvert kjörtímabil.

b. Fulltrúi írskra aðalsmanna kosinn ævilangt, upphaflega 28 að tölu

3. Lávarðar, sem sem Lords of Parliament ~~ævilangt~~ eru kjörnir arfgengi sínum hverki aðalsrétt né þingsetu rétt: erf.

a. 26 (Lords spiritual) aðalgeir lávarðar

b. 6 Lords of Appeal in Ordinary.

þ.e.a.s. lávarðar er gegna dómarastörfum.

Hér er eigi rúm að gera greinir þessarar löggjafar reglum um löggjöf þessara fulltrúa, en nokkuð orð

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

skuldu þó sögð til skýringar.

Fjöldi þeirra lávarða, sem eiga setu
í e.d. lávarðadeild. erfðagangur réttr: er yfir-
gnæfandi yfir líkur, þvi at t.d. árið
1917 voru erfðagengir lávarðar skv. 1.
tölul. hér að framan um 670; og þeir,
er undir tölul. 2 voru taldir réttir og í
raun réttu heimild sína til erfðagengis
þó óbeint sé.

λ. Marriot s. 13.

Um einstaka flokka skal getið frum
tekið.

Upphaflega unnu réttinn og
skylda lávarða til setu í e.d. hafa
staðið í samhandi við hald þeirra
á landeignum, er þeir höfðu tekið
að láni frá konungi. Á miðöldum
hvarflaði að getið að kvaðning
konungs og seta skv. henni er
það, sem úrslitum ræður, og sé,
samanskilinn gengur slíkum rétti
að erfðum til afkomenda þess,
sem hann hefur fengið, þó einungis
til elsta karllegs. Á eigi er það
ljóst en 1861 að endanlega er er þeir
skoðuð að þingseturéttur fylgi eigi
jarðeignum. (Barbeby case)

Skv. þeim alt getið t.d. A ræður s.
202 ff og Marriot s. 17 ff.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

8

Ansons lög um konungsvald, sú viðbót sem síðar var gerð við þau lög, svo til ákvæðanna rétt til að veita einhverjum fangavörðum lausnarbeiðni með fangsetningarrétti. Hann er eigi bundinn um það við ákveðna tölu eða fjölda manns, og hefur þessi heimild hans, eins hvert starfsvopnið: stjórnmálabaráttu Breta, einhvern 1831 og 1911. Eitt sinn 1719 var gerð tilraun til, með Peerage Bill lord Sunderlands, að takmarka þennan rétt svo tala e.d. meðlima þar eigi fram úr b.u.b. 200, en það mis-
tókst[4]. Aftur á móti er konungi ýmislegt ekki heimilt að veita manni aðalstign ólöglegt, þannig að hann hafi í för með sér fang-
setningarrétt, sbr. innskeytt e.d. 1856 : the Wensleydale Peerage case[5].

4. Marriot 14. Anson 219.

5. Anson 223 ff., Pike 369 ff. Marriot. 16.

Heimild til að taka þátt í fangsetningum er bundin við 21 árs aldur, karlkyn(?) ógiftan mannorð og eiðtöku. Dæmdur
sjálfvaldur
maður er dæmdur af þeim með. sínum fangsetningarrétti, sbr. Anson 227 ff.
Sjálfvaldur hefur ekki heimild til
e.d. Anson 83.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Fulltrúar skoskra aðalsmanna voru eiga sæti í e.d. skv. the Act of Union frá 1707. Þeir voru kosnir úr að töku mestu skoskra stéttarbræðra sinna. Aðrir skoskir aðalsmenn mega ekki eiga sæti á þingi, í e.d. þó ef þeir eru einnig peers of the United Kingdom[6].

Í svokallaðri fulltrúar á mót: kjörgengi til n.d.: kjördæmum utan Englands Írlands sé þeir eigi sjálfir fulltrúar. Í svokallaðri fulltr. eiga heimild sína til sæti í e.d. að rekja til the Union Act frá 1800, en eftir lög 12, stofnun í svokallaðri fríríkis-ins, er staða þeirra óljós enda hafa nýir fulltrúar eigi verið kosnir í stað þeirra, sem hætt hafa?[7]

Andlegir fávitar þ.e.a.s. fábjánar 2 og hálfvitar 4 eru e.t.v. ekki fötluð deildarinnar. skv. Harriot s.8. Sú sem rétt-sæt er þó er heimild þeirra til þingsetu. nokkurs annars eðlis en þeirra aðila, sem taldir voru hér að framan, þar sem þeir

6. Anson, 220 og 230 ff. Pike 355 ff. Harriot 11

7. Anson 232 ff. Pike 363 ff. Harriot 11 f.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

A. 1. I.

sitja skv. stöðu sinni. Kvæðinga
þeirra er svo háttað að hún
hefjast þó jafnt nokkurum tíð-
indum biskupsdæmum en
sem aðra gildir (embætt:sþaldur,
þannig að elsti biskup af
þeim, sem eigi hefur fungsetu, hann
: stað þess sem frá fellur. Þá hér
að framan sé sagt, að fungsetu
biskups sé afleiðing er það eigi
allskostar nákvæmt, því að hún
hefjast biskupdæmum svo að sá
biskup segir af sér, þá missir hann
fungsetuvéttr sinn, þó hann að öðru
leyti haldi fullri tign. Fjöldi em-
bætta hvorta var þó miklu meiri,
stundum jafnvel meiri en
veraldlegra, en hlutfallið varðandi
veraldlegra er ólíkt VIII. hegri:
hlaðstein niður?

8. Annan 202 og 223

Sbr. Manniat. 8

Um the Lords of Appeal in
Ordinary er sama að segja og
biskupa að eðli þeirri er munað
er hinna aðgangs mætlina og
eiga þeir því að vanr néttri
ekki heima í þessum hafa.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

þeir eru skipaðir skv. l. frá 1876 og voru upphaflega 4 en með l. 1913 var þeim fjölgað í 6. Þeir eru skipaðir til að gegna dómarastörfum deildarinnar, en ríga sæti í henni til dánardags þó þeir hafi áður verið settir af sínu dómaraembætti skv. l. frá 1887. Eru aðstoðarmenn skv. samþykkt deildarinnar.[10]

10. Anson 139.

Neðri deild enska þingsins, The House of Commons, hefur 615 meðlimi, sem kosnir eru meirihlutakosningum í einmenningskjördæmum, sem eru 625 að tölu. Þar sem 1 eða 3 eru kosnir.[11] Kosningar eru leynilegar, beinar og gilda til 5 ára. Kosningarétt um almenn og jafn. Kosningaréttur og kjörgengi 21 árs. Kjörgengi er aðalsmenn, skv. þó hér að framan um þá í efri deild, biskupa ensku biskupakirkjunnar, presta og gjaldþrota menn,[12] o.fl., svo sem almennt er.

„until 1868 a Peer might record his vote by proxy"[13]

11 Anson 138.

12. Das Problem des Reichsrats.

13 Manuel 36.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

A. 1.

III.

Rehm: Handtag. s. 744 ff:
Wörterbuch des Deutschen Staats-u. Verwaltungsrechts. Begründet v. Stengel II. Herausg. v. Fleischmann. 3. Bd. 1913. Führungen telur, að í því stað kaupum kaupi; mest að útnefningar-prentsiðirnir, sbr. s. 725.

Þess er að geta að í kaupstaðnum kaupmanna (e.a. e-d greina) gætir allstaðar svo nefndra: Standes-skemmri, sem voru áður samviðarmeir kaupmálsbúningar.

Formið á kaupi sem hvar deild og setur sín kaupgjaldsþ § 77.

Mótl. v.d. á kaup § 85

Mótl. begagja deilda eru fulltrúar (Vertreter) allvar kjöstjórnunar § 83

Meyer-Anschütz: Lehrbuch des deutschen Staatsrechts, 6. útg. Leipzig 1905, s. 306.
7 útg. 1919 s. 339/40.

l. c. s. 305.

a. Að aðfaganum grundvelli að allsherjar kviðdóm og prentsmiðjur skemmdarverk sbr. l. 30. maí 1855. Það virðist er fast sem, að auka öryggis tryggingu þjóðarinnar, greiða og auðvelda að aðalmeðferð sem hér tíðkast eigi að teljast, þá tilhneiging hennar að vera mótfallin, en einungis „einföldu" ábyrgðinni en aðra skv. tilk. samhengis að aðalmönnum og stöðugleikagæslu. Auk þess mótbárur getur hann tilheyrt manni skv. uppástungu héraðsdóms og hafa, sem sérstaklega hafa þann rétt forgang. Auk þess í héraðsmanni hennar getur tilheyrt aðfaganga mótl. Missi mótl. tilheyrðum skv. uppást. þá einföldu, sem uppástungan kviðdóm, á, þá missir hann kaupgæsluna. Enn með samþykki hennar fremur getur deildin, sviptt sérhverjum mótbárum kaupgæslunni þegar sérlegt verk. Að öðru skv. tíðkast. 5. des. 1848 § 63 og hegnl. 6. des. og tíðkast. 31. jan. 1850 §§ 65-68. Hvorugt er það tvíð skipuðu deildarinnar, og átti hún þá einhvern að heyra á hegn. sveitarstjórnar 1918 1920. eða öðrum hegn (l. 6. des. 1848)

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Kammer der Reichsräte
Kammer der Abgeordneten

Kommagen nefndi fyrsta a.d.,
sbr. Mayer Anschütz, s. 366.

og verða þeir að hafa ákvæði.

Í Bayern var ástandið svipað: Aðfaganga aðalsmanna, æðstu biskupar, kaþólskir og protestantiskir, þeir sitjandi til nefndir af konungi, kröfum embættismanna síðarinnar, miðum við meðal aðalsmanna ennfremur til nefndum af konungi. aðfaganga eða alþingi, og mega þessir situstu eigi fara fram úr 1/3 hluta að fjölda konungl. prinsum og embættismönnum. (Bayer. Verf. Tit. VI §§ 2-5, sb., die Bildung der Kammer der Reichsräte betr. frá 9. mars. 1828.[3]

[3] Mayer-Anschütz 6. útg. s. 307.
7. útg. 1919 s. 340.

Í Sachsen svipað: Prinsar, jarlar aðalsmanna, fulltrúar aðalsmanna (þ.e.a.s. með jarðeignir), nefndir af þeim sjálfum auðir af konungi, aðrir lögum stéttar manna, fulltrúi háskólans í Leipzig, fulltrúar stórra borga (og annara) nefndir af konungi. Aðalmenn nefndir af konungi óákveðið að lengd (5). Til fjárlaga og löggjafar þarf all-háan skatt, hvort til löggjafar, fjárlaga

Kommagen nefnir fyrsta a.d. §67, en n.d. laves nánar §71, sbr. breytingar frá 12. okt 1874. sbr. Stearns-Rauchknapf. l.c. s. 333, upphaf. nefndi konungur kann og; sbr. Bd. I. tbl. 333. Aðalmenn nefndi fyrir konungur valdi ín.

4 l.c. 307. 4. sept. 1831
Sächs. Verf. §§ 63-66, l. 4. sept. 1831, 5. maí 1851 m. 19. okt 1831 3. des. 1868 Nr. III. frá 3. des. 1868 §§ 10-14.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

3.

Menn missa sat: sitt í deildinni í þeim, sem stóðu sínni skv. eiga þar sæti, en þeir láta af stöðunni. Ríkisráðsákvörðun ítrekaðir af konungi af þeim missa löggjafin skilyrði, Rg. eigandum konnir af stjórnarskrárinnar sínum af þeim missa kjörgengi sitt um gang: ríkisskjöl um sitt sitt að fá forkröfum í skilum stöðum. Fullt. stofnana þeirra sæti er annar fullt. legitimeran sig.*

C. 3 ríkisráðsins þar sem e.d. ræddist: Konungur, Forsætisráðherra og n.d. Konungur, Ráðgjafarnefnd, sem þeirsson, ráðsmenn og fulltrúar þeirra. Konungur gat rætt ráðsmenn sem ráðgjafa málefni af þeir ráða all-háar eignir, sem fr. málefnis afdrifaríkt óbreytilegum, en skal mega þessum ef ríkisráðsins fara fram en 25. sept. 1879 ½ hluta. (Grundv. Varlan, §§ 119-132, 156) sb.

Með l. frá 16. júlí 1906 er skipuð deildunum og hætt: hvorugt, sú efri hefir nú „Efsta Kammer", hún „Zweite" með l. e.d. eru nú: konungl. prinsar, tiltekinn ráðsmenn ráðgjafar, 6 með. útnefndir afdrifaríkt af konungi.

* Meyer-Anschütz, 7. útg. 1919 s. 341

Konungur ræðir þannig á ríkisráðsfundum og n.d. einnig upphaf. sbr 164 Rehbinder Bd. I, 451, en sitja þeir n.d. ráðgjafar hjá, Staats-Rauchknecht l.c. 523.

6. útg.
Meyer-Anschütz, s. 307 f.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Meyer-Anschütz 7. Utg. 1919 341

6-Handbuch der deutschen Verfassungen

Klüber's-v. Stoerk 2. Aufl.-v. Rauchhaupt

München Leipz. 1913

A sameiginlegum fundum halfi: forseti, e.d. forsæti, sbr. síðar um vald deildanna.

Konungr skipir forseta e.d. Meyer-Anschütz 336.

2 fulltr. hæstaréttar, kjörinn af konungi til 1 kjörtímabils; sem, sbr. tilt. hæstaréttardóma, 1 fulltr. verzl. og iðnaðar, 1 fulltr. landbún. og 1 fulltr. handiðnaðar, kjörinn af konungi til 1 kjörtímabils sbr. eppir. stéttarsambanda

[fanst að orði. Þetta sbr. Jellinek: Allgem. St.R. Bd. I, s. 85.

Meyer-Anschütz, 7. útg. 1919. 342

Sbr. lög um landstjórn frá 3. júní 1911 gr. 8. Nov. 1871 § 2, s. 16-17, 49, Ábúðarlögin 6. júní 1885]

7. Meyer-Anschütz, s. 308

sbr. 7. útg. s. 342

8 fulltrúar atvinnumanna, sem viðkomandi gjöra eiga, kosnir til eins kjörtímabils í senn. Nokkurir undirbúnir stéttar menn, fyr en af sumum skv. stöðu sinni atvinnu kosnir af stéttarbræðrum sínum. Fulltrúar tveggja háskóla. 2 fulltr. verzlunar og iðnaðar, 2 fulltr. landbúnaðar og einn fulltr. handiðnaðarmanna, allir útnefndir til eins kjörtímabils: einn af konungi skv. tillögum stéttarsambanda! (§ Verf. §§ 112 a, b, c og 15 j, í samræmi við lagafrv. þ. frá 1906.)

Á 1 fundi þessari átti sæti: á.e.d.: prinsar tilteknir arfgengir aðalsmenn, 2 fulltrúar kosnir af landeigandi aðalsmönnum, 2 aðl. stéttar menn. Fulltrúi landsháskólans, 12 mætti í mesta lagi, sem stórkostlegi útnefndi afskaplegt. [(Sbr. m., die Zusammensetzung der beiden Kammern der Stände und die Wahl der Abgeordneten betr. vom 8. Nov. 1871 § 2, s. 16-17, 49, Ábúðarlögin 6. júní 1885)].

á.f.: Baden ber minst á arfgenga fólki: e.d. en en fá rétt at taka hana hér síðar.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

5.

A. 1. III. a.

Meth. e.d. voru: Prússar, aðlagaðir aðalsmenn, 8 fulltrúar annara landeigenda aðalsmanna, 2 aðl. stéttar menn, fulltr. 3 háskóla 1 frá hverjum, 8 fulltr. borga af öðr verslunarskammar, 2 af landbúnaðarskaftsskammar og 1 af verslunarskammar, fulltrúar verkara bæja og sveitarstjórna, 2 hér dómarar útnefndir af stórkantara meta þeir gegna embætti, atvik útn. af stórkantara fyr alla fleiri en 6 í ex þeir einungis til eins kjörtímabils í senn. Fyr aftan stórkantari veitt vissum stórvigna mönnum innan aðalsins aðlagning sett: í deildinni, sbr. Verf. 26. Aug. 1904. §§ 27-32.

Þess er að gæta, að fulltr. atvinnuvega og sveitarstj. voru ekki í deildinni fyr 1918. sbr. § 27

Um m.d.: fyrstu löndunum á sama tíma mögn að vísa til Meyer-Anschütz Lehrbuch des deutschen Staatsrechts 1905 § 310 um að vera annað hvort einkjörnir eða að meiri hluti kosnir af kjósendum. En fyr var: Prúss

aðlagaðir aðalsm: til tekn. aðalsm., en sett: átta aðlagaðra í deildinni.

Sbr. stjskr. 22. Ág. 1818 skyldi kosningu forseta e.d. en töla hann í m.d. af 3, sem deildin kaus: stungið upp á § 45, sbr. Pólitík I. s. 465 síðar kjós m.d. sjálf sinn forseta, sbr Steenb-Rauchhaupts s. 78.

8. Meyer-Anschütz. 7. útg. 1919 s. 342

I. 1.

9. sbr. Pólitík § 3. 464.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

og Sachsen mjög öfrjálslegan kaup-
mátt til m.d. lagstan á öjöfnum
atkv.rétti:. (Gmelin l.c. 84).

yfirleitt sett: kosn. deild sér fyrir-
skóp, en þó voru þau bundin við
lagaform: Bayern og Hessen. (l.c.85)

10) Meyer - Anschütz, s. 350, nmr. 21

Alm. gildir, að engum getur sam-
tímis verið mátkinum kosning deild to
í Baden hlýtur meiri. e.d. eða
þeir er kosn. rétt hlýtur til kosn
á "grund kanzlicheri" grundvelli kvarta
kosnrétt né kjörgengi til n.d. í
Hessen hlýtur aðeins eg grund kosnar skal
kosn.rétt en ekki kjörgengi til
n.d."

11) M-A. s. 350 nmr. 21.

Sunddags meiri. kafa afskotaðan rétt
til þátttöku, undantekning eru þó
embættismenn meiri. og þeir, sem verða það 12
fyrir þátttöku eða meiri. e.d. yfirleitt

12) M.-A. s. 380.

Eftirtektarvert er, að í Baden er
öfgafengum meiri. leyft að neita
að hverfa til kosn.rétti sín um með fullum. 13

13) M-A. s. 342.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

A. 1. IV.

Í Austurríki var eftir 1849 til 1918 margskonar skipulag reynt, en 1861 stjl. frá 26. febr. komst fast skipulag á e.d., sem að mestu hélst óbreytt eftir fast fram í stríðslok.[1] Í ber. fleiri á ber. var e.d. skipuð ríflegt meðtalinn beinaratta, fulltrúum stóreignamanna aðalsins, en beinari veiti: fram veitt. Einnig voru kirkjulegir höfðingjar skv. tign sinni. Þá gat konungur veitt nýjum ólíkum sæta: leildinni, en var eftir 1907 bundinn við að hafa fjölda þessara milli 150-170. (skv. §§ 2-5) Í umgetnum l., skv. Daverda: Const. modernes, Paris 1910)

1861 var sem m.d. sett „Länder-kammer" valin af landdögunum meðal þeirra eigin meðlima, landdagarnir voru alltaf á mót: að mestu kosnir og að m. l. með óbeinum kosningum en skattgjalds var bundið til kosningarétt síðan 1867 en hann kosinn beint af fjöldanum og 1907 er almennur beinn og jafn kosningaréttur innleiddur

[1] Sbr. um Austurríki að þessu leyti: H. Kamp: Das Zweikammersystem der österreichischen Bundesverfassung v. 1. okt. 1920, s. 10 ff.

l.c. s. 12.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Aðfaranæi og afbrotaæi meðlima hermannadeildar geta jafnframt varðað meðlimi fulltrúadeildar; meðan að fulltrúa maurlaun standa liggur starfsemi allra hinna hermannadeilda.

Fulltrúadeild var, sbr. almennum reglum hermannaæi t.d. 6 ára en hafði 516 meðlimi.[4]

Formaður e.d. var valinn af hermannaráði. m.d. kosnir af deildinni[5]

Þessar hermannadeildanna að nokkuru skipaðar með stjórnlögum, að nokkuru venjuðum l. að nokkuru á ákvörðun deildanna sjálfra[6].

Með lögum var ákveðið, að með. fulltrúadeildar þeirra kæmi[7].

N.d. hermanna gildi hermannaæi meðlima minna[8]

3) G. Ulbrich: Das österreichische Staatsrecht, Tübingen 1909 s. 146.

4) Ulbrich, s. 146.

5) Ulbrich, s. 153/154.

6) Ulbrich, s. 153 & 154

7) Ulbrich, s. 159.

8) Ulbrich, s. 150.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

A. 1. V.

Japan!

Skv. §33 í stjskv. Japan frá 11. febr. 1889 er landdagurinn samsettur af 2 deildum: Lávaradeild og fulltrúadeild. Skv. §34 eru meðlimir lávaradeildar, skv. tilskipun um lávaradeildina, meðlimir hinnar keisaralegu fjölskyldu, aðalsins og menn valdir af keisaranum. Skv. Mannist s. 168 er deildin skipuð svo sú:

1. fullt.ða karlmenn hinnar keisaralegu fjölskyldu (19);

2. Prinsar (15) og marquisar (31) eigi yngri en 30 ára.

3. Greifar (18), viscounts (66) og barónar (66) hver flokkur valinn af stéttarbræðrum sínum.

4. Menn eigi fleiri en 125 að tölu, útnefndir af keisara fyrir framúrskarandi afrek í þágu vísinda eða lista eða af öðrum ástæðum.

5. 4 meðlimir hins keisaralega vísinda-akademís, kosnir af þeirri samkundu.

6. 66 kosnir til að vera fulltrúar fólksins [illegible]

1) Sjá um stjórnarskipun Japans frábærlega og skemmtilega grein eftir Togoro Ohgushi Die Entwickelung des japanischen Konstitutionalismus seit dem Weltkriege í Zeitschrift d. öffentl. Rechts 1931 s 356 ff.

Athugandi er að eigi hefir alveg samræmi um skipun deildanna. Desplaces, s. 174 og Staatsrechtsammlung des Erdballs Stevens v. Posner 1909 hafa að nokkru leyti aðra frásögn, en Encyclopaedia Britannica 14. Útg. 12. Bd s. 914 að mestu samhljóða Mannist.

þeir fullveðja, sem komnir eru, gegna starfanum í 7 ár og verða allir eldri að vera a.m.k. 30 ára.

N.d. er einungis skipuð konunum fullveðjum. Upphaflega var kvalið vissum eignum til kosningarréttar en með l. 1925 var þessi kvöð algerlega afnumin. Kosningarétturinn 25 ára. Kjörgengi 30 ára. Einungis karlar kosningar- og kjör-gengir.

2. sbr. Encyklop. Brit. 14. Ed. 12 Bd. s. 914.

Skv. stjskr. §§ 7 getur þeirsami rofið fulltrúadeild.

Skv. § 33 er hún þeirsamlega þing samsett úr tveim deildum („House of Peers" og „House of Representatives")

3) Ogurski, l.c. 381.

Engum getur setið samtímis í báðum deildum sbr § 34.

Báðar deildir starfa samtímis § 44.

Báðar deildir geta rétt sín þingsköp § 51.

Um afskipti af grundvallarétt. meðf. sbr 1. reglur um samfarglaði konunar deildum til handtöku § 53.

4) Ogurski l.c. 381 og 394.

Ályktun er: þá á rétt að kvarta skipun öldungadeildarinnar.

Aths.

Skipað stað og öldungadeildin hefur löggjafarvald (Privy Council) Hæstiréttur löggjafarvalds er sérkennilegt af þessum eldri tillögu forsetisráðh. er kjör 40 ára gamalla manna sem

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

5) Ahgurski, s. 38 n f.

aldri, sem hafa vanrækt skyldurnar
að gæsku og hafa reynslu að baki; sjá
eiga sjón og sett: réttvænsti: smeðl.
og hafa atkvæðisrétt.[5]
Stjórnskipuni réttarins er samt slík
að sjálft vættar eiga ekki tvísýt til
fjárgæslu heldur sem rétt gjalda fram
framkvæmdarvaldsins.
Fundin lagaleg.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

A. 1. VI.

Sbr. Esmein par Nézard: Éléments de Droit Const. oefw. 1927 I, s. 115, De Favreau 91 ff. og Desplaces, s. 103 ff. og Stapfaan v. Tsakey: „Die Entwicklung des öffentlichen Rechts in Norwegen seit 1916" í Jahrbuch des öffentlichen Rechts der Gegenwart Bd. 19/1931. s. 203 ff.

Í Umgengjakandi helur sjálfstæt þróun tveggja deilda kerfisins átt sér stað. Má rekja skiftingunna alt fram á 15 öld, (Tsakey s. 203/4 en De Favreau, s. 91. og Desplaces s. 103 niðurst telja skiftingunna uppruna 1397) og var viðurkend og skipað með lögum 1608. Deildirnar voru nefndar „töflur" eða „borð" e.d. = Tabula Procerum, sem: Praelatorum, Baronum et Magnatum, og m.d. Tabula Regni Colonorum, sem: Statuum et Ordinum. Í hinni efri tabula hafa sæt: átt: kirkjulegir (Praelati:) hafðarmenn, rómversk-kaþólskir biskupar, grísk-kaþólskir einnig, veraldlegir hafðarmenn (hafa landsviðurkenningu) (Barones) og og þeir er höfðu erfðagengan Magnatentitil (Magnates). Í neðri tabula höfðu fulltrúa allir atkvæðisbærir (þar með Praelati, Barones og Magnates) og kaupstaðir, þ.e.a.s. allar fjórar stéttir. 1848 varð sú

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

1848 varð sú breyting á, að konungur skyldi velja forseta e.d. úr tölu vara sinna höfðingja sker. embætti sínu forseta.
Marc Sali: Ungarisches Verfassungsrecht Tübingen 1911, s. 84 f.
Forseti m.l. konung af deildinni l. 98.
Ca Laws

Samfrem var: magnatanhaus fulltr. konungs af kath.-slavonisku landbeginum
Marc Sali, s. 83.

Meðl. greindust í: lahfagenga. s. sker. embætt: at. t. gr. 3. meðlimi af konungi, 41 konungi af ungverskum landbeg.

sem deild setti sér þingsköp p. l. 4. 1848 § 10. Daverda, I, 486. 1910.

3) sbr. Des places, s 131 ff.
og Daverda Const.-mod. 1910, s. 493.
Marc Sali, s. 83 f.

Eftir lögtöku var er að meðlimir Magnatanhúss gátu orðið meðl. fulltrúadeildar, en þó svo, að miðað væri við tölu á sama hátt og í neðri deild, sbr. síðan l. g. 1885 sbr. Daverda bl. 1910 498 og Marc Sali s. 85.
Sömuleiðis gat konungur skipað fulltrúadeild Marc Sali s. 85.

breyting á skipun þingsins, að meiri tabula fluttist af ständischen grundvelli yfir á hlutfallsgrundvöll fjöldans fulltrúa. Þá er m.d. síðan nefnd „Magnatanhaus - klaus" og e.d. „Magnatanhaus"[2].

Á Magnatanhaus er sama eigi gegnt breyting sem er 1885. þá er með l. nr. 9. gert nokkur breyting á skipun deildarinnar, og var hún einkum fólgin í því, að hinir afgangar meðl. fengju nú að eiga allháar tiggjur til að geta setið í deildinni (§ 7) og fjölgað meðlimum konungi nýtt þessa breytingu[3]. samfrem fékk konungur nýtt til. að skipa sínum samar alt að 50 meðlimi ofjarlegt, sbr. uppástungu viðkomandi (§ 5). Þá fengu og nokkrir æðstu embættismenn kirkju höfðingjar setu í deildinni sbr. embætti sínu[3] (§ 4).

Er lögtöku hafði verið yfir numin 1918 var árgangur 1921 í fjölskrúðugum komnir með fyr. um endurskipun e.d. en nýr lagaskipun komst á

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

A. I. VI.

4/Isl. Lagasafn s. 208

á fyrra en 1926, gleði eru mig að
vísa honum inn að sem lagi
lagt: ætlar fastir en aflagaðir, eru
í samb. við hina sögul. forsögu og
sem einsk. millibils tilfelli segjast
mega ekki greina fyrir fasser við
lagi: hin undir. Það eru l. XXII.
1926, sem segja fyrir um skipun
héraðsdómara, og er hún þessi:

1. Héraðin skal. embætti: sinn eða
tigir og metur það eða hún standur:
A. Varaldlegir tignarmenn og hárra
embættismenn, 12 að tölu, forseta
ætlar dómstóla ríkisins, ætlar
sakfóðurar, sýslumenn,
forseti: setlabanka ríkisins
B. Andlegir höfðingjar, fyrir róm.
kaþólskum, grísk-kaþólskum,
mótmælenda trúarflokkanna og
ágústinagum, samtals 32.
2. Fastan aflagaðan við til setur:
e.d. hafa skorðum af Hæstarétt
að, 24 ára eða eldri, sem hafa
fastan búsetu innanlands og
eiga vissan eigin. 4/(Isl. Lagas.
1931).

3. Klosnir héraðin:

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

6. Þessi flokkur hefir óbreytt á erfðafjárrétti, þrí að þeir aðalmenn, sem skv. l. VII. 1885 höfðu erfðafjárrétt til setu í e.d., og eru 24 árum a.m.k. og eigaldri 2 þings. (sama og áður.) Þeirjó fasteigna- eða húsa-skatt fá rétt til að kjósa í sínum hóp fulltrúa, en sé að fjölda hlutfallslega fulltrúa sveitarstjórnanna.

b. Hærsta- og lægsta-stjórnir velja einn fulltrúa: e.d. fyrir hverja 4 fulltrúa, sem undanvilt kjós til n.d. Þeir eru 76 að tölu.

Sveitarstj. eru eigi neyddar að nokkurri kosningu: sveitarstj. á kjörstað í grundvelli 2/5 hluta þeirra eru skipaðir fulltr. þeirra hreppsnefnda, 2/5 fulltrúanna alm. kjósenda og 1/5 fulltrúanna sérþrotinga, tvímælalaust og hæstumna félaga (sbr. §§ 32 og 33) hafa XXX - 1q 2q. Auk þess eiga þau sæti fulltrúar kjörnir af hlutaðeigandi sveitarstjórnarmönnum og má tala þeirra ekki fara fram úr 5% þeirra, sem valdir voru hlutfallskosningu (sbr. §§ 32 sbr. 35-70 l. XXX 1q hafa rétt á að kjósa varamenn á sama hátt sem stöðu sinni (§§ 2 sbr. §§ 6)]] 5).

Þessi klausa sjálfur að eiga sæti: hærsta - eða sveitarstj.

5) Ísafold, 7. 230, sbr. 235 ff.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

5.

6. Fulltrúar samlaganna atvinnulífs og stofnanna, svo sem: landbúnaðar-, verslunar-, iðnaðar, miðlunarmanna- verkalýðsfélaga - samlaganna (Stjórnar) sjó- og verkfræði- kaupmannaráðin (Búnaðar) í Budapest, hafi jafnaðarlaunin 6: samkv. lögum vísindaakademíu, háskólar embættismenn vísindasafna sé sínum hóp fulltr. - Skilyrði fyrsta er 37

7. Ákvæði fulltrúar af ríkisstj. skal til. ráðherra ekki 140 að tölu í mesta lagi, meiga ekki fara fram úr fyrir. fjá enn og skipast af ríkisstj. fulltrúar 5 að tölu fyrir hafnar(1) landfélag eigenda verkamanna- útvegsmanna landbúnaðarfélags (2), í fyrir sitthvert félagsbar valdir á nánustu, er félög þessi stofna upp á 6 hvert. Hafi menn kjósa af fulltrúar enn ekki upplýsingar um kjósendafjölda kjósa eða fjölda sem fyrir skulu gera (3) fulltrúar, sem fyrir falla. l. XXII '26

Skipun fulltrúar eiga sæti hvern sinni setu í deildinni í 10 ár helmingar er hverju í einu, sem að ½ fer frá 5. hvert ár (37 l. XXII 1926.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

6.

T:sbr. Esbeby s. 210.

Ef meðl.e.d. er barnið í m.d. missir barn sat: sitt í e.d. ef barnið tekur við barninugu. § 25

8) Um allt þetta er skýrt við nitagent Esbeby og lög þau um e.d., sem hjá honum eru prentuð sem sé: l. XXII. 1926, úber das Oberhaus des Reichstags. s. 231 ff., l. XIII. 1928 um br. og við bætt: á þessum l. XLII 1930 um br. og við b. við l. 1926.

T:sk e.d. verður unglv. ríkis borgari, sem fyllt hefur 35 ára aldur þegnum. § 36. l. XXII. 1926.

Deildin leiðir sjálft forsæta § 33. l. XIII '28 setur sér sjálft fundarsköp (§ 40) skal gæta sjálft þess. með. sýna, að sem mikla festi, sem hún hefur skal undir ~~forsvarsmanns~~ ábyrgðarleysis hef. § 37 og 38.

Menn geta eigi verið meðlimir beggja deilda samtímis, § 35
Rík Reykjadeginis hefur skal ábyrgð á umboði með. e.d. § 25.

Með. hafa skal rétt til barna þeim standa sinn, en þó fá fulltr. sveitarstj. skólanna og fólaga, sem búa utan Budapest kostnað sinn upplýstan.

Meðlimafjöldi e.d. er 1931 244.

N.d. hefur 245 ~~meðl.~~ og eru þeir kosnir almennum óþvinguðum kosningum til 5 ára. Skrift leynileg og skal kosn. í byrjun opinberlega uppi í sveit. Í stærri byggðum eru hlut. falls kosn. aðgengust. minnihlutakosn. skal rétt hafa kosningarn 24 ára kosnum 30 ára, fleiri skilyrði: eru og sett m.a. viss mentun. Þeir, er skal hafa háskólaprófi hafa kosn. rétt án tillits til aldurs.

9) Das Problem des Reichstats. 244. Skjávagnagi: 30 ára aldur og kosningarétt

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Sbr. sjónarsk. stjsk. frá 30. júní 1876, frá voru „cantons" samsettar af tveimur deildum, sem hölfa skyldu jöfn völd: senat og fulltrúadeild (§ 19).

Sbr. §§ 20-26 frá voru: senatinn kusinn sbr. eigin rétti; fp. e. a-s. fyrir konungs og ríkisréttindi, en fulltrúa stóreignamenn meðal hvatbirs voldugir ættstu embættismenn, ættstu herforingjar og flotaforingjar, erkibiskupar o. fl. (§ 21)

Fjöldi senatora skv. 1 og 2 megi ekki fara fram úr 180 og skal sú vera tala hinna konungk. § 20.

2. Meðlimir valdir ævilangt af konungi.

3. Meðl. konnir af „les conservateurs de l'état" og hinum hæst skattuðu skyldu þeir vera 180 að tölu og mátti fjöldi hinna (1 og 2) ekki fara fram úr því. Af þessum 180 konum meðlimum voru 150 konnir af fulltrúum sveitarstjórna og hinna hæst skattuðu. Hinir 30 voru 9 konnir af klerkdómnum 6 af Academium, 10 af 10 háskólum og 5 af „société économique". Kjörtími þeir frá 5. hvert ár.

Bjóðar deildir kalda sk. sameiginlega fundi og helst þá, er svo stendur á, sem ekki er að ágreiningsefni. Dar Staatsrecht des Königreiches Spanien Freiburg i B. 1889. (Morgunbl.).

1. Daveste Const. mod. 1910, s. 698 2 neðanm.

2. L. C. 699, 1. neðanm.

Fjöldi meðl. skv. eigin rétti: voru 51 1907 og meðl. ævilangt 123,

Með lögum mátti breyta skilyrðum, sem helst var til að verða valinn eða útnefndur senator § 23.

Meðlimir skipaðir ævilangt og valdir til 5 ára (fp. e. a. 6) flokkarnir 2 og 3 hver að framan) skulu ekki bjóðnir til kóp manna, sem fullnægja skilyrðum § 22 stjsk., og skyldu þeir hafa tíma til tekjur tekjur, missjafnar, og hafa gengt æðri borgaralegum trúnaðarstörfum eða hafa aflað sér

3. Sbr. Desplaces s. 181 ff.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Sbr. deildar um sbrs. deild fekk frákunn
frétt ist sjá felt á 1. bl. finnst ekki hennideild

kosnt hefdu einar eða meir fulltr.deildir §32
sbrs. deildir getur det.t að störfum verða
hin eyri slíkt hið sama, nema þegar senat
eyrir dómstörfum §38

fulltr.deildir kosin af alm. kosningum (t.d. 5 ára
og fer fjöldi eftir íbúatölu. Alm. reglur,
sbr. nánar: Posada: Spanischer Staats-
recht. Tübingen 1914 (Das öffentliche
Recht der Gegenwart), s. 106.
sbrs. deildi notar eyri sammunität með
sama, þó ekki alveg sömu reglur um
kjörgengi §47, en það skilst hér ekki frekara
máli.

* sbrs. nefndi þá forseta senats §12
en forseta m.d. nefndi hann úr sínum
hóp kosnum af deildunum §31 sbrs.
eyr. valið m.d. § 43.

4) sbr. „Die Verfassungsurkunden
m. Grundgesetze" eftir Rheinwald. v.
Schubert, Königsberg 1850, s. 106
5. b. c. s. 116.

5. sbrs. fyrri stjskr. skyldi
1/3 senatora fara frá, eftir hvaðbattis-
aldri, í hvert sinn sem alm. kosn.
fara fram til fulltrúadeildar, hvort
heldur er vegna þess að kjörtíma-
bil er útrunnið eða konungur hefur
valið deildina §19. Hið fyrsta reisni
voru senatorar gerð í skjr. sbr.
§18. Skal það um átt segir konungs
og [illegible] sat: í senat: 25 ára
§§ 20 og 19
Með fulltrúadeildar voru kosnir beinu
kosn. Fjöldi þeirra fór eftir
íbúafjölda hér stæma. skjörgengi 25
ára, og veraldleg stétt (. [illegible]
og biskupar voru alltaf í minni hluta
sem konungur gat valið (1845)
kjörtímabil fyrst 3 ár síðan 5 §325
Annað er kemur ofan að deildir hafi
samvinnu t.d. um rétt um eða setji mál í nánd
konungs §34, en sömuleiðis hafa kon verið
rétt um þingsetning og þingslit §32(1)

Til setu í senatinum þarf m.a.
35. ára aldur (§16) konungur getur
valið hinn hæsta hluta deildarinnar (§14)
konungur skipar forseta senatsins
en velur hann úr. meðlimum þess (§36)
sbrs deild semur sín eigin forsæt-
skrá, og ræður sakar kosn. meðlima
og kjörgengi §34. fulltrúadeild kýs forseta sín
§ 35

Aths.: stjskr. 10. apríl 1834
voru senat.d skipað arfgengum aðals-
mönnum og með. skipuðum af konungi
völdum með nánari tiltekinni
reglu sbr. kafl. I í stjskr.* (sbr. grein 2 hennar)
sbr. stjskr. 18. júní 1837 §§ 13.
maí 1845, voru senatorar skipaðir
af konungi, sbr. fyrri fyrri eigi
fleiri en 3/5 kjósfulltr.; m.d.
(§14) 4, sbr. fyrrnefnd sitjandi aðala-
manbaðstur kjörgeti §14 sbr. fyrri
fyrri skyldi konungur velja úr
3 földum lista kosnum af kjósend
um til m.d. (§15) en fyrri
sitjandi er kann kunnugt við
upptalningar í lögunum á
fyrri flokki manna, er til greina
koma (§15). Sá fyrri hverfur
úr (§17) hinn 30 ára (§15) 5
40 ára aldurs.
konungur skipar forseta
senat §31 en m.d. kýs sinn §30.
sbrs deild semur þingsköp
fyrir sig og prófar kosningarétt með.
sinna §29.

sbr. stjskr. 1869 kjósa meirihl. e.d.
Með. fimm 40 ára aldur, hafa gegnt
tiltekinum störfum eða tiltekinni
skattgreiðslu [illegible] og skyldi
[illegible] kjörgengi
1911 einnar deildar kerfi

* Dagsetning hér: 1916.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

A. 1. VIII.

3.

Skv. stjskv. Portugals frá 29. apr. 1826 var sett: : „la Chambre des Pairs" afleggja og endurreisa og gott konungsvald veitt ótakmarkaðan fjölda nýrra tigna konungi (§ 34)[1] samkv. áttu þar sæti: konungl. prinsar, þegar stjskv. varð þeim tilskilinn lögaldur, en skyldi, þangað til upp og gilt: alt þrem að lögaldri, þá konungdæmi var afnumið. Þá voru gerðar breytingar á skipun s.d. með l. 3. maí 1878, 14. júlí 1885 og l. 3 apr. 1896. Áttu þar þá og sæti: menn útnefndir eftir af konungi (90) og aðrir skv. stöðu sinni, og síðast áskotnaðist að gera hér nánar grein fyrir þeim.[2] 1885 voru kosnir fulltrúar og settir í deildina en þeir voru afnumdir aftur 1896.

Skv. § 38 á hver fulltrúadeildarkosning, en engin slík áskv. ems síðarnefndu um senatora.

Skv. l. 14. júlí 1885 § 1 er svo ákveðið, að pairs og fulltrúar (députés) representeri þjóðina og skuli konungur útnefna frá sér „collègues" þann og þjóðkjörnum, en kjósi þá. Stjórnarskráin viðurkennir ekki „rangdæti" [illegible]

---

varajafnaðarmenn völd deildanna eftir [illegible] immunität: meðl. nánar § 27.
Þarf að vera meðl. beggja deilda samtímis § 30.

1) Pólitik II s. 327
Skv. § 21 nefnir konungur fyrsta pairsdeildar, og fulltrúadeildar, en þau eru bundin við upptalningu deildarinnar, en hún stingur upp á fleirum en sínum.
Skv. § 22 ~~skal~~ nefnir forseti: pairsd. forseti: en báðar deildir koma saman.

Ríkist skv. Staatsrecht des Verbands og forf. náinni ath.

2) Dareste: les Constitutions modernes, Paris 1910
Bd. I s. 743.

1.

A. # 2.

Mstlimir e.d. velrdir eingöngu eða að verulegu leyti af níkisstjóra.

I.

Sbr. stjskr. sardinsku frá 1848, sem síðan varð stjskr. Ítalíu er svo mælt fyrir að mstlimum t:lnefndum af konungi skuli vera eftirlaun, og er hann skyldur til að tilnefna menn, sem mstl. hafa fyllt 40 ára aldur og hafa unnið sér þessa hæfi:

1. Ráðherrar og hirðmenn níkisins.
2. Forseti m.d.
3. Mstl. m.d. eftir 3 kjörtímabil eða 6 ára starf.
4. Ráðherrar (Staatsminister) t:l hvers
5. Ráðherrar (stjórnarmstl.) sbr. l.c.
6. Sendiherrar (ambassadeurs)
7. Hes envoyés extraordinaires, eftir 3 ára starf.
8. Yfirforseti og forsetar hæstaréttar (Cour de cassation) og reikningsskilaráðsins (Chambre des comptes)
9. Yfirforseti áfrýjunardóms (Cour de cassation).
10. Aðalsaksóknari hjá hæstarétti og aðal prokurator eftir 5 ára starf.
11. Ráðsforsetar áfrýjunardóms eftir 3 ára starf.
12. Mstlimir hæstaréttar og reikningsskilaráðsins eftir 5 ára starf.
13. Aðalmálfl.menn hjá áfrýjunardómunum eftir 5 ára starf.
14. Ræðismenn og aðalræðismenn, sem hafa 5 ára starfsaldur.
15. Statsmat eftir 5 ára starf.
16. Mstl. háskólanna, er þeir hafa kennt verið kennir sem forsetar.

1) Ítrede: Parlament und Regierung im faschistischen Italien Innsbruck 1929, s. 6.

Sbr. Ítrede s. 6. voru 18. nóv. 1924 í senati samtals 386 mstl., þar af 9 prinsar og þeir 377 útnefndir. þar af engir menn geistl. stéttar (vegna ákvæðanna við páfaríkið). Enn fr. engir mest háttst. heiðursstiki (4 liðum) né ráðherraforsetar áfrýjunardóms (11 liðum) Flestum þeirra er hafa orðið fötlunar til samdar hafnar legist aftur fangelsisvinger eftir stríð. Sérstaklega hafa mstl. ún hinum miðjarðarlandanna verið útnefndir undir þessum lið. Flestir konar (23/IV 1925 ún liðgi fasc. þingmanna (3. liðar) og stórmeistarans sbr. síðasta lið = 64.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

1.

21-árs kosningaréttur var í Stvle. s. 8.

Fimm ára kjörtímabil í fulltrúad. §42.
Sé deild velur sjálf forseta sína §43

Eftirtektarvert er, að einungis um fulltrúad. er tekið fram, að þeir sé fulltíma allsherjarþingmenn, en ekki einstaklega heimilað, og að „mandat imperativ" sé bannað. §41 og er þetta þó skilyrði. en skiptum deildanna er atkvæðum, a. m. k. fyrst í stað.

Stvle, p. 13/14 þó var þetta ákv. fallið úr gildi og farnar mörk. breytingar deildu þókunum, þó sbr. misfellurnar reglunn

17. Skrifstofustjórar eftir 6 ára starf.
18. Meðl. hins konungl. vísinda-akademis. sex árum eftir skipunar
19. Reglur lagðir meðlimir hinna opinberu kennslurað eftir 6 ára starf.
20. Sá sem hefur orðið fjárvandræða til sóma, hvað stöðuna eða afbrotsverknaðinn.
21. Menn sem í 3 undanf. ár hafa árlega greitt 3000 kíra í beina skatta vegna eigna sinna eða starfs síns. §33.

Þá segja og í senatinu sat: prinsar af hinni konunglegu ætt. Þeir sat: 21 árs og voix délibérative 25 ára.

Eftirtektarvert er að 20 mgr. §33 gefur eigtl. almenna heimild til kjörs konungs.

Forseta d. sagats hefir konungur §35.

Sjá um deild sennu þingskjöl fyrir sig, §61.

Aðr. um skipun senatsins enn enn í gildi?

Aðr. um kosningafyrirkomulag t.d. hafa verið breytilegt og eldri ást. þau sem þau enn nú í gildi nemur t.d. kjör-gengis skilyrði: almenn og aldur þau 30 ár §40.
Konungur átti kosið fulltrúadeild §9
Báðar deildir koma saman til að taka á mót: eiðtöku konungs §21
Hvorki senator né meðl. fulltrúad. höfðu rétt til þókunar fyrir störf sín §50.
Sjá um deild um sig ákvæðin um gildi setuleysis-ildan meðlima sinna §60

21 árs kosningaréttur var í Stvle. s. 8.

Fimm ára kjörtímabil í fulltrúad. §42.
Sé deild velur sjálf forseta sína §43

Eftirtektarvert er, að einungis um fulltrúad. er tekið fram, að þeir sé fulltíma allsherjarþingmenn, en ekki einstaklega heimilað, og að „mandat imperativ" sé bannað. §41 og er þetta þó skilyrði. en skiptum deildanna er atkvæðum, a. m. k. fyrst í stað.

Stvle, p. 13/14 þó var þetta ákv. fallið úr gildi og farnar mörk. breytingar deildu þókunum, þó sbr. misfellurnar reglunn

A. 2. II

Forset: er kosinn Frakklands eða þaurfi til þess nefndum af konungi § 15. Fundir leggja deilda um opinberar § 27 og 28

„Chambre des Députés" er kosin til 5 ára, kjörgengi 30 ára, skattgr. kvalifik til kjörgengis, 25 ára aldur minst til kosningarréttar 930 Forset. d. kosnir af henni sjálfri § 37. Deildir veita samþ. um undanþ. frá kunnugleika með 2/3 atkv. § 43 14. Konungur getur lagt upp fulltrúi § 45 14. Sömuleiðis getur hann slitið deildir báðar saman til að taka á nýt: eið nýrrar kosningar. § 65.

1) Sbr. Duguit-Monnier, les const. etc. de la France depuis 1789. III. Ed. 1915, s. 231 ff.

2) l. c. s. 274 ff.

2. mál sénatus-consulte frá 15. des. 1852 § 7 frá keisaral. prinsum nat: í senatinu, og sbr. § 10. tölulaus. (150) eru kosnir við frá, sem keisarinn nefnir beint. l. c. 295 ff

og hafa sama gildi um m.d. (§ 43) sbr. til s. c. 8. sept. 1869 § 36, að ákv. er að corps législatif nefni sjálft forseta sína. l. c. s. 307.

X l. c. 312.

Í Frakklandi var mál l. 2. ágúst. 1831 um 23. gr. stjskr. frá 1830 allir senatorar ævilangir efilangir (f. e. a. s.) erfðagrj afnumið og konungi fengið vald til að útnefna frá ári tölu tala-margfalda, en hann er bundinn við lista eins óháðan fleiri, sem 1848 var settur í Sardiníu; en frá er í þessum fríðarlaus lögum engin slík clausula generalis, sem var í fleiri stöðum!

Sbr. stjskr. 14. jan. 1852 1° frá má fjölda senatora eigi fara fram úr 150 (cent cinquante). Í senatinu eiga sæti: 1° kardinálar, herforingjar, amtmáðar, 2° fleiri borgarar, sem forseti telur hafa að bjóða til senatorstignar. Senatorar eru ódæsetjanlegir og kjörnum efilangt. (§§ 19-22)

Forseta senatsins eru valdir af forseta lýðveldisins meðal meðl. (§ 3) Sbr. Senatus-consulte 21. maí. 1870 er skipun senatsins frá sama sem sbr. § 1 sjálf ekki keisaraskipun prinsum bætta V. og átt. Frá sama ári um fjölda senatora nú þau, að fleiri megi ekki fara fram úr 1/3 hlut um meðl. m.d. (corps législatif) og keisarinn má ekki nefna árlega meira 20 senatora § 26. Um aðra forseta senat. nefndir af keisara § 27.

Meðl. Corps législatif eru kosnir alm. kosn til a.m.k. sex ára. Þing kýs sitt sjálft forseta sinn. Keisarinn getur rofið þing, §§ 31-34. Báðar deildir halda fundi sína opinberlega § § 29 og 30.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

2.

Hér er og sennilega rétt að drepa á hið mjög flókna kerfi frá 22. Frimaire árið VIII. (13. des. 1799): Const. de la République Française, sem setti á stofn 3 deildir, af svo má segja, og er einkum flóknast: samsetningar, sem mannlegum heila hefur upp hugsað og komið í framkvæmd með löggjöf, á þessu sviði. Er réttast að taka orðrétt upp það sem Merriot, s. 141, segir um þetta kerfi: og það sem á eftir kom, því að það er ljóst og mun öllu verulegu

„löggjafarsamkomum skal þessum „pouvoirs" kerfi var ekki í deildum heldur 3. Þ. því voru (I) Senat með 80 ~~publ~~limum, (II) Tribunat með 100 meðlimum, og (III) Corps législatif með 300 meðlimum. Senatorar sem skyldu eigi vera yngri en 40 ára voru ódefsetjanlegir. 56 senatorar voru fyrst valdir af konsulunum, hinir 24 skyldu valdir af Senat: sjálfu af 72, sem Tribunat, Corps législatif og 1. Konsull skyldu stinga upp á, hver fyrir sig. Senat: skyldi kveðja: tveimur skyldum að gegna: að velja (af 5000 manna listum komnum af kjósendum með l. tveggja hinna deildanna, og að veita samkvæmt samkvæmtum þeirra, sem brugtu stjórn. Tribunatið skyldi: 100 meðl., ekki yngri en 25 ára gamla, útnefnda af Senatinum, og er skyldu endurnýjast fimta hvert ár að fimta hlutu. Þess eina starfi var að tala um lagafrv., en þess að greiða atkv. um þau.

x Duguit-Monnier, s. 118 ff-1 sbr. s. 131 ff. (einkum 136), 140, 144 ff einkum 144)

einkum 120

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

A. 2. II

Mætt. Corps Législatif, einnig nefndur af sumum, skyldu eigi vera yngri en 30 ára, og skyldu einnig endurnýjast fimta hvert ár (gingueunially) þeir skyldu greiða atkv. um lög, um naturalisat, en af þeim helftu kjörnir á umr., en 3 mætt. Tribunats og 3 mætt. Ríkisráðs, höfðu haldið eppi. þessum nýjast nefndu samkomu, sem var „primarily prohibentis" hafði einkan frumkvæðisréttinn"

Aðrir S. 142: „Í annan tveggja æðra hafði Napoleon, sem nú var kominn efnilangt, hinkað komst. de l'an VIII, jóku hann fjölda og stöðu senatsins, (er hann nefndi nú stallega sjálfur) og gerði Tribunat máttvana. 1804 var consulatinu breytt: afskaffað algjörlega kosningarrétt og nú senatið var batt prinsum af hinni kosningalegu eth, helftarnýjunum kosningadæmisins og nýjum kosningum innan útnefndum af kosna"

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

A. 2. III.

Sv. Die Verfassungsurkunden u. Grundgesetze &c., osfrv. herausg. v. Schubert. Königsberg 1850, s. 185 ff.

Sv. stjórn. fyrir N:Svíþjóð gef. 24. Aug. 1815,
frá „repräsentativen die General-Staaten die Nation" (§ 77). General-staaten samanstanda af 2 deildum („Kammer") 78 „Die Erste Kammer", hefur a.m.k. 40 meðlimi og í mesta lagi 60. Þeir skulu a.m.k. vera 40 ára og eru útnefndir af konungi ævilangt með tilliti til þeirra sem skara fram úr sem afreks- í þágu ríkisins, lærdóms eða eiginn. § 80

Lög og kvittun: ákvæði eigandi kvittar:

Kjörgengi til n.d. er bundið við 30 ára aldur § 81., sú deild hefur 110 meðl., sem valdir eru af fleiri stjórn. § 79.
Kjörtímabil 3 ár og annar hvor fer frá árlega § 83.
Forsæt: hann er skipaður af konungi af 3 meðl. tilnefndum af deildinni (§ 85) en hann (e.d.) af konungi kaftalaust (§ 89)
(Að vera) Meðlimum beggja deilda: einn er bannað (§ 90).
Meðl. beggja hafa kaup, sjálfut frá § 86 og 88
Samþingislögin fundir eiga sér stað og stjórnar frá forsæti þeirrar efri (§ 104)

2.) R.C. 1.4

Með breytingum stjórn. frá 1840 3 er meðl. fjölda n.d. ákveðnir 58, og ábr. um e.d. breytt svo að meðl. skuli vera hvorki fleiri né færri en 30, og er ekki tekið fram um verðleika eða f.l.

Staðsvæði skv. §§ 71-76 stjórn. 1815 er heimilega framkvæmdarvaldið eftirlit, frá hvað sé samningi til viðtöku t.d. um löggjafarefni, og tilheyrir því eigi þessum verkn.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

A. 2. IV.

Skal er og eftirfarandi skýrsla.
Brasilía frá 1824. 'Í hverju héraði skulu skuldir hafðar endurgoldnar, en kosningarréttur var bundinn við skattgjald árlegt, hafði 3 menn, er keisari valdi sem á milli og tilnefndi einn hafinna sem senatsmeðlim'.

Sbr. Desplaces, s. 274.

A. 2. V

Lees-Smith, 11 ff.

'I þingi New-Zealand' eru 2 deildir: the House of Representatives og the Legislative Council.

Upphaflega var the Legislative Council, sbr. the Constitution Act frá 1852, valið af landstjóra úr tölu tilnefndra um meðlima fjölda[1] meðlima voru valdir ævilangt. 1891 var skipt við ævilanga útnefning og menn einungis valdir til 7 ára, en jafnan meðlimirnir héldu sætum sínum út æfi sína[2]. Svo virðist sem enn hafi verið lagt til að útnefna ótakmarkaðan fjölda nýrra e.d. manna, ef þeir yfirleitt ekki væri.

1 l. c. 120.

3 l. c. 123 f.

Með l. frá 1914 var skipulaginu breytt og landinu skipt í 4 stór kjördæmi, og skulu 2 þeirra kjósa 11 meðlimi hvort og 2 9 meðlimi hvort. Í hverri deildu vera konur af sömu kjósendum. Landstjóri getur útnefnt 3 landbúnaðar Maóri meðlimi. Kjörtímabil skal vera a.m.k. þrjú ár og svo langan tíma umfram, sem lítur þar til þings er valið. Í þessa hátt munu konur t.d. leggja deilda þings fara samtímis fram, en þar sem the Houses of Representatives er valið til einungis þriggja ára, þá munu konur til the Legislative Council fara fram: h.u.b. annaðhvert skipti, sem konurnar fara fram til n.d.[3].

The House of Representatives hefur 80 meðl. 76 eru kosnir af fulltíða hvítum og „half-caste"-hvítum, en

[1] Lees-Smith. s. 132. Í slíki þessum kvæðingu var frestað og skal Probern d. desember 1845 konur þar skal þá enn í slíki kosningu.

4 af Mannis.: sérstökum lagaákvæðum sem til þess eiga sett.[5]

Mótl. leggja deilda hafa fóðkunn[6]

5) Sees-Smiths, s. 119.
sem Probst. des Reichsrats 184.

6.) Sees-Smith, s 120.

A. á. VI.

Nær-Fourchland.

Fullmiadeild (36 meðl.) er kosin af öllum fullt:ða Bretum, sem hafa dvalist á ár: landsins. t:l 4 ára.

Hún. d. er valin af stjórn nýlendunnar og stjórn alríkisins. Sú fyrirmynda má: mesta lagi útnefna 15 meðlimi [illegible] alríkisstjórnin á eiga kvæði um útnefn ingar fjölda!

[t:l að útnefna fleiri kemr sam. fyrir alríkisst:s. og hún er

1) Prob. d. Reichsrats. 187.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

A. 1
VII.

1) Um náttúrustöðu landsins og afstöðu þess innan þýzka ríkisins sjá Meyer-Anschütz, s. 540 ff.

Elsass-Lothringen.

Með l. 31. maí 1911 var tveggja deilda þing innleitt í Elsass-Lothringen og er ætlunin sú skipun e.d. þar þróðleg til samanburðar á þingræðisreglum í öðrum þýzkum löndum, en byggðin beint eða óbeint mest á ættinni.

Í e.d. eiga sæti:

1. Skv. embætti: sinn vígbiskup grísk-kaþólskra og mótmælenda trúar og forseti: yfirlandsdómarinn.

2. Fulltrúi kosinn af Strassborgar-háskóla, fulltrúi kosinn af „gætinga-málaþingum", einn fulltrúi kosinn frá hverri af fjórum „Handelskammer"; 6 fulltrúar kosnir af landbúnaðarráðum, 2 fulltrúar kosnir af „Handwerks-kammer" Sitja er lög kalla saman í fulltrúa verkamanna (Arbeiter-vertretung) skulu 3 fulltrúar þeirra og eiga þar sæti:

„eine Arbeiter-vertretung geschaffen ist"

3. Ríkisstjórn, er hún skipar hala í Elsass-Lothringen, og keisarinn (ríkisráðum) skv. tillögu Bundesrats, og má fjölda þeirra ekki fara fram úr fjölda annara meðlima.

Með l., kosnir og valdir, eiga sæti í deildinni 5 ár frá því fyrir fram var tilkynnt kjörið. Fyrir þann tíma missa þeir setuvéttr af þeim sjálfra lög, hafnum skilyrðum eða deildin er rofin.

N-d. var kosin til 5 ára alm. kosningu, leynilegum kosn. skosn. réttur bundinn við 25 ár. Skilyrði við 30 ár og beina skattgreiðslu í ríkissjóð.

Kosningu ætlun lengst upp í 6 ár

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

3) Rehm l.c. § 26.
og stjórn. 31. maí 1911 § 11
sbr. Staub-Langbehn 542
Varnar. útgáfa 539 ff.

3) Sbr. Getta alt Meyer - Anschütz
s. 552-554.

deildir, leitar samvinnu og hvorn um sig
Sbr. deild sett um sín framkvæði, velur
sín formann o.fl.h. - Deildum um ágilda
barn heyra undir Verwaltungsgericht[3]
Meðl. [illegible] í héraðsins sbr. [illegible][3]
Meðl [illegible] kjósa samvinnu sín fulltrúar
allsherj fjórðungsins. § 19

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

A. 3.

"Á. d. kosnar at vernlagu lagsti af fjárgjöru.

I.

Skv. stjskr konstanska lögveldisins frá 23. apríl 1798 er: kaflanum um „Bildung des stellvertretenden Körpers in Form Kammern" ákveðið, at fjárgjaldi skal svo margir sem lögveldit hafi, 40000 (1951). fjárgjöld skiftist: tvær deildir, er nefnast fyrsta og önnur (1952). Allir fjárgjaldsmenn kalda árlega: lok fjölmennasta samkeiðisdagar (júní) og velja fyrir sín kjör alla mestlima 30 mest., sem sitja mynda æðra deild, hinn mynda fyrstu deild. 1538 sitja sést hvor deild fyrir sig og koma þar eftir saman eftir grein 354.

Hvor deild kýs sjálfa embættismenn (forseta o.fl.-h.)

Hvor deild saman framvegis at fjárgjöldum fyrir sig, en hin deildin skal sitja samkynkaja og kalda fessar samkynkatir sitja kosgagildi 359, nokkut önnur ákvæði um kosgasamkynkatir.

Skv. reglament. Berchtold.

Ernste Abtheilung[2] fær er nefnd skipuð mest. kosgja deilda fakit at rannsaka kosningar nýrra mestlima en die ernste Kammer hefur svo kalla-ákv.-um gildi hennar og hennar fær mál fyri sjálfi beint undir Ernste Kammer.

Akvæði á hendur fjárgjaldsmönnum verður eftir kröfuréttarreglu mest samkynkaðra kosgja deilda, stjskr. §§71-82.

samkomustað fjárgj. verður sjálfvalin kvartt mest [illegible] deilda [illegible]

1) Pölitz: Die europäischen Verfassungen seit dem Jahre 1789 bis auf die neueste Zeit. II. Bd. Leipzig 1833, s. 120 ff.

Ný stjskr. 16. okt. 1801 og fær hvorki einnar deildar kosfi.

2) s. 151.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Hjón: ábyrgð, at vafakenn kent: um. lg. §§18 - 19.

Aðalega skyldi þrotið fjárgæsluna fjárgæslumaður gæta ins og hagsm. á þeim hlutu þau fram að ráða (§37).

Um hagsm.-rétt er ekki ástæða til að ræða þar að hann var sein aðfur að skilja sameiginl. hjúskm deildum. §§9-17, en hann var yfirleitt fjárhaldsmaður og náði til þeirra, sem fullra 20 ára voru. Þar á móti: var fjárráðaneyti bundið við 20 ára aldur §32.

Hjúskl. hagsja deilda (aðstv.) hafa kosn §41

Hjúskm deild má helga hjartar nefndir, en nefndir til að rannsaka sérst. einstök mál hjúskaparlagan. §63. Báðar deildir hafa opinb. fund.

Ef veita á undanþágur frá hjúskl. hjúskaparaldr. fjárágreinum, fg.a. þeir hæstaréttarm og ákærandi eða ákærandi ein hæstaréttarm, þá er málið fyrst borið undir fjórðu deild, og ef hún vill ekki fallast á hæstaréttinn né ákæran falla þar niður, en ef hún samþ. þar skal og vera málið undir aðra deild, og þarf einróma samþykki hennar til að ákæran eða hæstaréttur verði upp haldið §§71-82.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

A. 4.
II.

Skv. stjskv. Noregs 14-mai 1914 fá skiftist stórþingið í tvent landsþing og ódalsþing, og þess skiftingin þannig fram, at stórþing kýs: eptir hverri kjördæmabils einn fjórða metlima sinna og verða þeir metlimir landsþings it fast kjördæmi, en þó er borit: skantið af einshver felber frá § 73 í. er fari öll kjörgengis- og kosningaskilyrði hin sömu. Hver deild og stórþingið kýs sína forseta. Skiftingin er alls- igi fullkomin og greinir menn á um hvort um deildir sé að ræða eða einungis óskift þing

Líkini 3/4 myndu óðalsþing

1) Skv. Das Staatsrecht des Königreichs Norwegen, Tübingen 1911. 2Problem der Reichsmatr.

vér hafnað! og verður það mál athugað síðar.

Stórþingið er annars borið alm. beinum, jöfnum hlutfalls kosningum (þó ekki fullkomlega útfærðum). Metlimir þess eru nú 150 og skulu þar af 50 koma í hæjum 100 í sveitum. Kosningaaldur 23 ár. Kjörgengi hundið við 30 ára aldur, 10 ára búsetu í landinu og kosningsrétt í því kjördæmi, sem maður býður sig fram í. Konur jafn réttháar körlum. Kjörtímabil 3 ára 2)

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

A. 4. III.

Umsögn. Hann hér til greina
ígus löndum lönd að meira eða
minna leyti: Írland, Danmörk,
Sviþjóðland, Belgía öll löndin á
meginlandi Evrópu og vestur víða
gæti greinin fyrir náðar.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

A. 3.

IV.

Skv. stjsk. The Irish Free-state frá 31. marz 1922. skyldi löggjafarvaldið vera í „the Oireachtas" samansteðum af konungi og 1 deildum (Houses) sem hét v. deild „Dáil Eireann" og senati: „Seanad Eireann". §17.

„S. E. shall be composed of citizens who shall be proposed on the grounds that they have done honour to the nation by reason of useful public service or that, because of special qualifications or attainments, they represent important aspects of the Nations life": §30.

Senatið skyldi skipað mönnum sem hafa gert fjöðinni sóma með nytsömum opinberum störfum eða sakir sérstakra ágætra („qualifications and attainments") eru fulltrúar mikilvægra sviða fjöðlífsins § 30. Ekki eru í gildi -

Senatið skyldi hafa 60 meðl. Skv. stj. skyldi hafa allir borgarar ár til kosningarétts, sem 30 ára eru (gegnt 21 ár til Dáil); kjörgengi er 6. við 35 ár (stað 21 ár til Dáil). Kjörgengir eru fá fáir einir, sem standa á lista, kosnum leynilegum. at 2/3 af Dáil og 1/3 af fráf. senati. Þessi listi skal hafa 3 sinnum fleiri nöfn en kjósa skal; hér við bætast og fagrir. Senatorar, sem óskar upptöku á listann. Alt landið er eitt kjördæmi, óbundnum kosningum. til Dáil. Senatorar eru valdir til 3 ára; fyrstu kjörtímabil er þó kjörtímanum endurnýjaður. Ef senator fellur frá, kýs kjörtímabili hans senatið nýjan.

Svo sem af þessu yfirliti má sjá er konungsvaldið [illegible]

1) Problem des Reichsrats, s. 185 f. Lee-Smith: Second Chambers, s. 245 ff.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

H.M. Hyrne: Die völkerrechtliche Stellung Irlands, München & Leipzig 1930. s. 383 ff.

"Die Verfassung des Irischen Freistaates in der Fassung 1928 gültigen Fassung,

sbr. og Brauniás: Europäische Verfassungs- u. Wahlreformen í 1. 1929. í Zeitschrift für Politik, 20. Bd. 1931. s. 444, sem fá segja, at í 4 skalir kjósirnir kvitt hvert á sær, en hóst nógvir vanst.

3) Tess eru skalir fimmarleg.

vanvirkað við ofsi skipun senatsins. En sett skv. fyrimunum stjórn., í fleiri mugd, sum hava felsta 1929 hafur skipun senatsins nakaruni verið broytt?

Ákv. 30. gr. um megin eiginleika senatsins er sum í gildi. Tess skulu eru vera 60 at tölu. Skjórgengi til senats er bundið sínum skilagrunni og kjórgengi til „Dáil" og 30 ára aldri. Skjóvatímabil skal framvegis vera (en skal er felið til lítið til bráðabyrgðaákvæði) 9 ár § 31. Fimtja hvert ár skal helvtin endurnýjast at einum fimtja hluta. Tað kann ringin sag fram, at kjósandur eru mótt. „Dáil" og Senats og kjósa tess saman eftir hlutfallsreglum í leynilega og hafa hvor skal vera eitt atkvæði. Mótt. senatsins skulu kosnir eftir „a panel of candidates" sum meginstovn skal fyrir hvørjar kosningar eftir fleiri reglum, sum lóg ákv. § 32 og 33. Fari mótt. senats frá á kjóvatímabili skal senatið kjósa mótt.: hvørs stað, er hekli sat: fyri til kosningar fara næst fram. § 34.

„Dáil" er kosin: kjósandarnir ákv. mótt. Mótt. fjóldi skal ákv. mótt., en fleiri mega skal vera fleiri en sum svarar 1 mótt. fyrir hvør 20000 íbúa né fleiri en sum svara 1 mótt. fyrir hvør 30000 íbúa. Kosn. er hlutfallskosn. og skal eftir gerð tess vera at kjósandi fái fulltrúa í hlutfalli við kjósandafjóldan sínum í t.d. Ath. tess kjósir

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

wer hjúskáb hvaðanæva, sem til var, er stjúpbarn. ógekk í gildi eins fullkomið fjárforræði sjálfræðisaldri er 16 ár, og má skylda það með lögum til að sæta eftirliti á fjárreiðum þess eftir þann aldur. Lögræði 19. gr. „Dáinn" verður samkvæmt 18 gr. hann úrskurðaður, ef líkur hefir verið talin til að hann sé látinn.

Kvenn. aldur er 21 ár. Fjárráðaldur samkv. §§ 15 og 14. Kvenn. eru lögræðar, hvenær sem þær giftast, almennar § 14.

Engum getur verið samkvæmt skylt að gegna öðrum trúnaðarstörfum en hann hefir tekist á hendur að gegna eftir ákvæðum laga þessara.

Hver maður hefir lögsögu yfir mál. sín um § 18. Hver maður samkv. sín eigin fjárráðum § 20.

Hver maður hefir forræði yfir sínum eigin málum § 21[1]

Það er rétt eftir, að málsóknarmaður skuldar fyrir kaup. § 23.

1) Eftirtektarvert er, að ef samkv. „Dáinn" ekki er talinn annar, sem er hann talinn sjálfkjörinn í kjördæmi sínu § 18 alm. kosn. laga frá 1920.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

A. 3.

V.

1. Lees-Smith: Second Chambers, s. 211 ff.

Á Norðurlöndum á Íslandi skiftist löggjafarsamkundan í tvær deildir: House of Commons og Senat.

The House of Commons hefur 615 meðlimi og er kosið til fimm ára með hlutfallskosningum.

Senatið hefur 48 meðl. kosnir á sérstjórnarsvæðum: Belfast og Londonderry og 24 meðlimi valda af the House of Commons með hlutfallskosningum. Þeir eru valdir til 8 ára og fer kosningum þeirra frá fjórða hvert ár.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

A. 4. Um deildir valdar einagöngu eða aðallega af sveitar- eða héraðastjórnum.

I. Holland.

Með stjórn. frá 14. okt. 1848 var ákveðið, að meðl. e.d. deildar skyldu vera 39 og voru þeir kosnir af héraðastjórnunum hlutfallslega margir eftir tölu, sem í stjórn. var, og voru þeir einir kjörgengir, sem til hefðu talið þeim, er hæsta hefðu skatta greiðslu (378); en að öðru leyti voru kjörgengis-skilyrði: þau sömu fyrir báðar deildar. Síðan þá hefir einnig kjörgengi, sem eigna eða laga gengt hérum og miðil vegum stöðum, og fulltr. e.d. fjölgað: 50.

Stjórn. frá 1848 [illegible] 30. nóv. 1887 um kosningu til greina um samsetning deildanna breytingar frá 19. nóv. 1917 og 30. nóv. 1922.

Nú er einn sem fyr sagt, að öll General-Staaten séu kallaðar allar hvorsdeildir kjörtímann og skiftast í fyrstu og aðra deild. (§§ 79 og 80)

E.d. telur 50 meðlimi og eru kosnir af héraðastjórnum (Provinsial-staaten), eftir hlutfallskosninga-reglum (§ 83). Kjörgengi er nú sama til beggja deilda, en meðl. e.d. eru kosnir til 12 ára og gengur helmingur úr frá tvítugu ár (1921), [illegible] meðl. n.d. eru kosnir til 4 ára og eru allir kosnir samtímis (§ 86).

A samkvæmt l. fundum telur fyrst e.d.-farsæt: s 103

Meðl. n.d. voru valdir til 4 ára og fyrirvígjart deildin að helmingi á 2 ára fresti: § 81, og voru meðl e.d. fyrst valdir til 9 ára og fóru frá að fyrirjöngu fyrir fyrir tvent ár: § 86.

1) Sbr. Schubert Staatsregierung usw. s. 247, s. einnig 247

N.d. hafði fyrst ákveðinn fjölda, fyrir eftir íbúatölu, en síðan fastsett á 100, og var kosinn beinum kosn., en með talsm.-kosnirétti; sjá og Duverte 122.

2) Duverte, Const. mod. 1910 I. s. 145

x Áður voru þeir kosnir til 9 ára og fór fyrirjöngur frá 3 hvert ár (sbr. Duverte 1910, s. 126.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

3) F.G.-A. Gleuart: Die Entwicklung des öffentl. Rechts in den Niederl. seit 1922. Jahrb. d. öffentl. Rechts. 1930 s. 276 ff.

4. l.-c. 288 ff.

5) l.-c. 288.

Engum getur verit meitl. begagja deilda samt: mis, sá sem valdur hefur verit brot: meitl. e. og n. d. [illegible] hjá sér eftir hvorri leiðinni. Hann tæki á móti: 394

Hver deild stöðfestir kosn meitl. sinna § 98.

Nokkurt misræmi verður gilda um kvæða embættismenn megi vera meitl. deildar. Gleuart, l.-c. 291.

6. Problem des Reichsrats. s. 215 ff.

Sameiginlegir fundir eiga sér stað u. forsæt: forseta e. d. § 109 [illegible] kjósa [illegible] deildir varta kosnir upp, en forseti sam provinz: al stjórnar varta skipaðir kosnir upp. Sjá hefur upph. e. d. skipað miðla kjör, s. 277. Gleuart

Þingræðis að meirihluti ákvæða í stjórn eru að miðlum meitl. samb. hverrar deildar kosin sig. Gleuart s. 292 og Pr. d. Reichsr. s. 216.

meitl. Provinz: al stjórnin eru nú kosnir beinum hlutfallskosningum og á kjörtímabili (kjörtíð) 4 ára í senn og fara allir frá í einu (§ 128). 3. Til kosninga e. d. meitl. eru [illegible] kjörskrár hérað: kjörstjórnir meitl. samkv. sett: kjördæmi, en fyrir sem (Provinz: al stjórnar) eða/ meitl. héraðsstj: kosnir á sömu lögum en ákvæði: til að hlutfallið megi misjafnlega miklu, í samræmi við fjölda fólks, sem stendur bak við hverja héraðsstjórn, er kosn kjósa kjörmenn til e. d. 4 Fátt kerfi: ið, sem er valdið flókið er í samræmi við það, að menn vilja hafa hlutfallskosn. komast að eins hátt: ákveðið: héraðsstj: ánna af þessum kosningum. 5)

N. d. (die [illegible] Kammer) kosin 100 meitl., kosnir beint af landsmönnum á grundvelli hlutfallskosninga til 4 ára. [illegible] 25 ár, má eigi fara niður í 23 skv. stj: skv., en er sett þetta með kosul. Konur hafa eftir 1919 jafnan kosn. rétt og kosnar, kjörgengi 30 ára aldur. 6.

Kosningum útnefnir forseta e. d. skv. § 93 og forseta n. d., en er fær hvorttveggja við 3 menn, sem deildin kosur úr sínum hóp. á § 89.

Skipti meitl. deildanna er misjafnt í ýmis kon: sk. skv. § 90 og 92. E. d. menn fá einnig upplýst kjörin ónýt en hún í kosn.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

A. 4. 11.

Í Frakklandi var tvæggja deilda
kerfi: Þjóðfundr upp settr 1875 og sú
lagt á löggjafarvaldit: kjörnum tveggja samkomu-
lag í Þjóðfundr deildar deputés og Senats.
Stjórnar form var ráðin með stjórn-
arl. febr. 1875 en með stjórn. lög 14. ág.
1884 voru þau ákvæði felld inn í
stjórn. og gerð að venjul. lögum,
sem síðan var breytt með l.
9. des. 1884, og þeim svo enn
ósamhljóða 17. okt. 1919.

Upphaflega fjölði senatora
ákveðinn 300, og var í þeirra
kosnir: fyrstu af fjórðungs-
unni og skyldu þessir kosnir afl-
lagðir og svo áfram, en síð
dauða þeirra fyrstu skyldi senat: í
sjálft kjósa nýja þaðtölu: skyldi
hinum frá fjórðungnum og svo koll af kolli
þessi kosn. að fara var afnumin 1884.
en þá skyldu þeir, sem þá sæti
áttu sat: í senatinu sín þessari kosn.
einga þar sat: áfram, og endat: ist sú
sitt sat: þessara 1918.

Að öðru leyti var, og er nú ákveðið,
senat: ið samsett af mörkum, nú
eftir síðustu Elsass-Lothringen er
tala þeirra 314, kosnum óbeinum
kosningum af sveitarstjórn-
um og einn þeir kosnir eftir depart-
mentum, fjórðungarnir kosna saman
í stað hvers departements sín nýlendu-
og svo:

Bretagne: Modern Democr. I. s. 161

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

1. Þingmenn hv.d. fara frá department.
2. Landshlutafulltr. (conseillers généraux) árl.
3. Arrondissements-stjórnarmenn (conseillers d'arrondissement) sjálfa
4. Fulltrúar borgir metal sveitarstjórn-eða af mstl. sveitarstjórna (conseil municipal).

Hversu margir fulltrúa hver sveit. (kaupstaður) sendir fer eftir íbúatölu hennar, án þess þó að vera í réttu hlutfalli[1]: fámenn hjáleg smásveitir með allt að 500 í hverri einni fulltrúi stærri með yfir 35 00 allt að 10000 og svo borgir með yfir 60000 íbúa ekki fleiri en 24. Einungis París fær að senda 30 fulltrúa, en 30 þorp með samtals yfir 10 000 í-búum hafa ekki fleiri fulltrúa. Fulltrúar sveitanna eru skyldir að gæta atkv. sín viðlögum fjár-sektum. Í heild sinni segja, að senatið sé borið af sveitunum og smáborgunum[2]. En þó um sveita-héruðunum fækki enn meira frá árinu fyrir 1884, en eftir hafi þó meirihl. áhrifin farið yfir til smáborganna[3]

fara 11 borgir frumkvæði, utan París, sem hafa meir en 100 000 íbúa (samtals yfir 2 milljónir) senda 264 fulltrúa sem kjósendur til senatsins en 370 þorp með færri en 100 íbúum samtals 370.

Samtals eru kjósendur til senats-ins. þessir 75 000 menn borgunar-borgir[5]

x Upphafl. 1875.-1884 sendi hver sveit einungis einn fulltr. án tillits til stærðar: Duguit, IV, 137.

1 Skipped: Der französische Staat s. 31

3) Borgea Modern democracies s. 260 og Duguit: Traité de droit constitutionnel. 2. Ed. IV. Bd. 1924 s. 141 ff.

4 Skipped: Der franz. Staat s. 31 hér um 100 íbúum samtals 370.

5. Skipped l.c. 30.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Er þess ker að gæta, að þessir kjósendur eru allir annaðhvort kosnir beint á grundv. alm. kosningaréttar (kjörgengnir) eða af kjósendum, sem kosnir eru á þessum grundvelli (fulltrúar kvennasamtaka)[6].

Senatorar eru kosnir til 9 ára og endurnýjast að fimmtu hluta annað hvert ár. (§ 7 l. 9. des. 1884) Senatorar skulu a. m. k. vera 40 ára gamlir, og skal meiri hluti þeir vera af þeim kjósendahópum, sem í Frakklandi kalla sitt. (§ 4 l. 9. des. 1884. Sumstaðar eru kennarar almennt, en með undantekn. þó, ókjörgengir (§ 5 s. st.). Sérstakt sömu kjörgengisskilyrði og til n. d.

N. d. (Chambre des députés) kýs nú 612 meðl., sem kosnir eru beinum almennum og jöfnum kosningum. Í hverju kjördæmi er kosinn einn fulltrúi eftir meiri-hluta reglunni, þó svo, að fái hann ekki hreinan meiri hluta í fyrstu kosningu er kosið aftur og er þá sá kosinn sem flest atkvæði fær[7] (l. 21. júlí 1927).

Kosningaaldur fullnað 21 ár. Kjörgengi einir af kosningarétt. Kjörgengis aldur 25 ára aldur. Fulltrúum skulu hafa sama kosningarétt. Kennarar eru hvorki kosningabærir né kjörgengir, sama um flesta embættismenn ríkisins. Kjörtímabil er til 4 ára[8].

Báðar deildir kjósa hver sinn forseta, en á sameiginlegum fundum um

6) Duguit. IV. - s. 136/137.

7) U. Scheuner: Die Entwicklung des öffentlichen Rechts in Frankr. v. 1. Jan. 1927 bis 1. Juni 1931. Jahrb. des öffentl. Rechts. 1931 s. 149 ff.

8) Das Problem d. Reichsrats.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur